

Modelforløb Udskoling

Sprogklang | Hvor går grænsen? | I et grænseland

UDGIVER OG KOLOFON

Region Sønderjylland-Schleswig – Regionskontor & Infocenter

📍 Lyren 11 DK-6330 Padborg | 📞 +45 74 67 05 01

🌐 region.dk / region.de

🌐 kulturfokus.dk / kulturfokus.de

🌐 kulturakademi.dk / kulturakademi.de

FORFATTER

Adeline Raahauge Muntenjon

REDAKTION

Angela Jensen, Interreg-projekt KursKultur 2.0

BILLEDER

Tim Riediger

MATERIALE

"Sprogklang":

<https://www.kulturakademi.de/dk/materialien/sprogklang/>

"Hvor går grænsen?":

<https://www.kulturakademi.de/dk/materialien/temahaefte-hvor-gar-graensen/>

"I et grænseland":

<https://www.kulturakademi.de/dk/materialien/i-et-graenseland-sameksistens-i-graenselandet/>

og <https://ietgraenseland.graenseforeningen.dk/>

Vejledning til dansk-tyske elevmøder:

<https://www.kulturakademi.de/dk/praxis-tipps/>

Interreg
Deutschland - Danmark

EUROPEAN UNION

kulturfokus ^{DH}_{DE}
kulturregion sønderjylland-schleswig

KursKultur

KursKultur 2.0 finansieres med støtte fra Region Sønderjylland-Schleswigs partnere, de regionale idrætsorganisationer, UC Syddanmark, Europa-Universität Flensburg, Professionshøjskolen Absalon, Museum Lolland-Falster, Næstved Kommune, Museum Sønderjylland, Kulturministeriet og Ministerium für Bildung, Wissenschaft und Kultur des Landes Schleswig-Holstein. Dette projekt finansieres af midler fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling.

KONZEPT & DESIGN

FRESHKONZEPT GmbH – Original Maike

Maike Liepolt

🌐 freshkonzept.de – m.liepolt@freshkonzept.de

FRESHKONZEPT
Original
MAIKE

Indhold

Side 2 | Udgiver og kolofon

Side 3 | Indhold

Side 4 | Indledning

Side 5 | At samarbejde henover grænsen

Side 5 | Målgruppe

Side 5 | Tidsplan

Side 6 | Undervisningsmaterialer til forløbet

Side 6 | Kort om materialerne

Side 7 | Generelle anbefalinger til elevmøder henover grænsen

Side 8 | Intro

Side 8 | Modelforløbets tema

Side 8 | Del A ("Sprogklang" og "Hvor går grænsen?")

Side 12 | Del B ("I et grænseland")

Side 13 | Afslutning

Indledning

Dette modelforløb skal tjene som inspiration til, hvordan tre udvalgte undervisningsmaterialer udviklet under KursKultur-projektet kan indgå i et elevsamarbejde henover grænsen. Forløbet tager udgangspunkt i udvalgte elementer og aktiviteter fra de respektive materialer og gør dem til genstand for indholdet i et fysisk møde mellem danske og tyske elever.

Det tilstræbes, at underviserne ved hjælp af denne vejledning får et overblik over fagdidaktiske valg såvel som praktiske overvejelser og forberedelser, så der dannes grundlag for, at forløbet og ikke mindst elevsamarbejdet henover grænsen kan blive så vellykket som muligt. I forløbet er der helt bevidst lagt op til, at der arbejdes med flere undervisningsmaterialer og elevmøder, så der opnås en progression i både tematisk indhold såvel som elevernes sproglige og relationelle udvikling. Henover flere sammenhængende møder får eleverne et bedre kendskab til partnerklassens elever og derigennem også et mere tillidsfuldt forhold. Denne tillid er nøglen til den åbenhed, der er nødvendig for at udvikle deres interkulturelle kompetence i mødet med eleverne syd fra grænsen og generelt.

At samarbejde henover grænsen

Et grænseoverskridende projekt har altid en partner på begge sider af den tysk-danske grænse.

Projektet skal bygge på et ligeværdigt partnerskab. Læreren skal gerne være åben for dialog og andre ideer, for strukturerne og arbejdsmetoderne kan være forskellige. Spørg, og antag ikke, at din projektpartner tænker på samme måde, som du gør. At afstemme mål og forventninger er afgørende. Derudover skal forløbet og besøget være grundigt forberedt. Alle deltagende lærere bør være godt informeret om deres opgaver før, under og efter besøget.

Målgruppe: Udskoling: 7.-9. klassetrin

Modelforløbet er udarbejdet til anvendelse i udskoling. For at få det optimale udbytte af dette forløb er det at foretrække, at de tyske elever er en årgang over de danske elever, da skolesystemerne ikke helt følger hinanden i klassetrin og alder.

Tidsplan

Del A – Første møde (Danevirke Museum)		
Før mødet (Sprogklang + temahefte)	Under mødet	Efter mødet
6 lektioner	1 dag	2 lektioner

Del A – Andet møde (Historiecenter Dybbøl Banke)		
Før mødet	Under mødet	Efter mødet
0 lektioner	1 dag	2 lektioner

Del B – ”I et grænseland”
5-8 lektioner (alt efter udvalg)

Materialerne i dette modelforløb

Alle materialer ligger på kulturakademi-hjemmesiden til download: www.kulturakademi.dk og kan også bestilles og afhentes på Regionskontor & Infocenter alt efter lagerbeholdning.

Del A

“Sprogklang”:

<https://www.kulturakademi.de/dk/materialien/sprogklang/>

“Hvor går grænsen?”:

<https://www.kulturakademi.de/dk/materialien/temahaefte-hvor-gar-graensen/>

Del B

“I et grænseland”:

<https://www.kulturakademi.de/dk/materialien/i-et-graenseland-sameksistens-i-graenselandet/>

Kort om materialerne

“Sprogklang”

Dette materiale lægger op til en nabosprogsdidaktisk tilgang. Det er udviklet med udgangspunkt i et tvær sprogligt, dansk-tysk perspektiv, et funktionelt sprogsyn og interkomprehension. Materialet kan bruges i samspil med sangene og sangteksterne fra KursKultur 2.0-projektet “Grænseklang” men kan også bruges for sig selv. Eleven har mulighed for at opleve og forstå de mange sproglige og kulturelle ligheder og forskelle mellem dansk og tysk. Målet med dette materiale er at skabe en naturlig nysgerrighed for sprog og kultur i nabolandet.

“Hvor går grænsen?”

Dette temahæfte fra museumspartnerne Danevirke Museum og Historiecenter Dybbøl Banke indeholder et læringsforløb med emnerne “grænser” og grænselandets historie. Den nuværende dansk-tyske grænse er i manges øjne en fast og uforanderlig linje, der adskiller sprog, kultur og befolkninger. Set i et historisk perspektiv er den faktisk relativ ny, kun fra 1920. Den er den fredelige konklusion på mange hundrede års konflikt om skillelinjen mellem dansk og tysk. Grænsen deler det gamle hertugdømme Slesvig, der gik mellem Kongeåen i nord og Ejderen i syd.

“I et grænseland”

Målet med undervisningsmaterialet “I et grænseland” er at skabe et oplysnings- og undervisningsmateriale, hvor eleverne kan se sig selv og deres egen historie i den store historie og dermed både kan relatere sig til de historiske og politiske begivenheder og samtidig aktivt reflektere over deres egen identitet og opfattelse af kulturmødet i grænseregionen.

Generelle anbefalinger til elevmøder henover grænsen

Med udgangspunkt i overvejelserne og anbefalingerne i dette modelforløb kan underviserne vælge at arbejde med en anden sammensætning af undervisningsmaterialer fra KursKultur-projektet og på den måde tilrettelægge og gennemføre et lignende forløb, men hvor materialer og emne er tilpasset de enkelte klasser.

For at give et elevmøde henover grænsen de bedste muligheder for succes er det afgørende at gøre sig grundige overvejelser allerede i forberedelsesfasen hjemmefra. I denne vejledning forstås et elevmøde som succesfuldt, hvis eleverne får en grundlæggende positiv oplevelse, således at de er åbne for læring i og af mødet. Der vil altid være en vis usikkerhed fra elevernes side om, hvad og ikke mindst hvem der venter dem. Denne usikkerhed kan næppe elimineres helt, men den kan tages hånd om og adresseres. Er et møde præget af en grundlæggende usikkerhed og distance mellem de to klasser, og kan eleverne ikke se relevans i mødet og har derfor måske også svært ved at skabe kontakt og bryde isen, så har en reel læring om kultur og sprog svære vilkår.

Dette modelforløb planlægger med to fysiske møder, hvoraf møde nummer to kan undlades, hvis ressourcerne eller muligheden for to møder ikke er givet. Husk, du kan søge transportpuljen i forbindelse med det/de fysiske møder, I planlægger sammen.

Herunder opføres en række generiske overvejelser omkring elevmøder henover grænsen i al almindelighed, som læreren kan tage udgangspunkt i i forbindelse med den forberedende fase. Efterfølgende eksemplificeres anbefalingerne i anvendelse.

Hvad

Formuler sammen med eleverne, hvorfor I vælger at opleve dette forløb sammen som klasse men også sammen med en anden klasse fra den modsatte side af grænsen. Italesætter man i fællesskab de spændende oplevelser og mulige erfaringer og læring, der venter, kan dette øge ejerskabsfølelsen og engagementet hos eleverne. Samtidig gives der rum til, at eleverne kan formulere eventuelle bekymringer eller forbehold forud for et møde.

Hvordan og hvornår

Inddrag eleverne i ideen og strukturen for hele forløbet helt fra starten. Det øger indsigt og overblikket og kan give mange elever en følelse af at kunne forudsige, hvad der kommer til at ske, og det behøver de for at føle sig mindre usikre i selve situationen omkring mødet med en fremmed klasse.

Skab en fællesnævner

Vi har som mennesker alle et grundlæggende behov for at være en del af fællesskabet. Dine elever er allerede en del af et fællesskab inden mødet nemlig klassefællesskabet. Det kan skabe usikkerhed hos dine elever, at de kan møde en situation, hvor de har svært ved at bidrage til et nyt fællesskab eller finde deres plads i dette ved mødet med en anden klasse. I et fællesskab er man fælles om noget, men hvad er de to elevgrupper fælles om? En forventning om, at dette fælleselement opstår under eller i kraft af et møde, er ikke tilstrækkeligt, uanset hvor godt lærerne strukturerer, tilrettelægger og stilladserer selve mødet.

Forberedelsen hjemmefra i det velkendte klassefællesskab kan være nøglen til et succesfuldt møde. Her skal der etableres det fælles udgangspunkt, som skaber omdrejningspunktet for alle elever, både danske og tyske. Eleverne får en styrket følelse af, at de ved, hvad de går ind til, og hvad de kan forvente at byde ind med, hvis de kender kontekst forud for mødet. I denne sammenhæng skal undervisningsmaterialerne bruges til at skabe en fællesnævner for begge klasser, idet de har arbejdet med materialerne hjemmefra og nu er klar til at anvende denne forberedte viden eller færdighed i en ny, fælles kontekst. Eleverne føler, at de har noget værdifuldt, de kan bidrage med i det nye fællesskab.

Den første kontakt

Hvis I har mulighed for og ressourcer til det, så kan det bestemt gøre en betydelig forskel, hvis eleverne har haft en eller anden form for berøringsflade inden det fysiske møde. Dette kan være i form af et fysisk produkt, som eleverne udveksler, inden I mødes (breve, tegninger e.l.), men man kunne også tænke sig digitale produkter i form af eksempelvis små videoer eller digitale præsentationer, hvor eleverne fortæller kort om sig selv, deres fritidsinteresser, skole eller lignende. Også disse produkter udveksles inden selve mødet.

En vigtig overvejelse er også, hvordan forældrene informeres om forløbene. Det vil uden tvivl gavne forløbets udbytte, hvis forældrene får mulighed for at spørge ind til deres barns oplevelser. Overvej, og aftal med din samarbejdspartner syd for grænsen, om I eksempelvis vil formulere et fælles forældrebreve, fremvise/udstille eventuelle produkter eller opføre forestillinger, som er udviklet i forbindelse med forløbet.

Intro

Introducer eleverne for det samlede forløb, som du har planlagt sammen med læreren syd for grænsen. Italesæt, og lad eleverne både spørge og komme med bud på mulige svar, når I taler om:

- ✓ Hvad skal der til at ske?
- ✓ Hvem skal vi mødes med?
- ✓ Hvor bor de?
- ✓ Hvor skal vi mødes?
- ✓ Hvorfor laver I et sådant forløb?
- ✓ Hvad tænker I kunne være spændende ved sådan et møde?
- ✓ Hvad er det, I skal lave, når vi er sammen?
- ✓ Hvilke positive og negative forventninger har dine elever?
- ✓ Hvilke eventuelle bekymringer har de?

Jeres elever har sikkert en hel del øvrige spørgsmål.

Modelforløbets tema

Temaet for dette modelforløb er "Historie, kultur og identitet i det dansk-tyske grænseland".

Eleverne introduceres til grænselandets komplekse historie gennem **Del A**, hvor deres historiske bevidsthed skærpes ved besøg på Danevirke Museum og Historiecenter Dybbøl Banke. Disse besøg får en yderligere nutidig dimension, når I oplever museumsbesøgene sammen med en partnerklasse syd for grænsen, som eleverne jo faktisk deler denne fælles historie med.

Temaet trækkes op i en nutidig spejling i **Del B** af modelforløbet, hvor der med udgangspunkt i materialet "I et grænseland" sættes fokus på at forstå den historiske baggrund med nutidens grænseland og de unikke kultur- og identitetsforhold.

Således skabes et helstøbt forløb, hvor eleverne kan trække linjer fra en historisk og måske for dem abstrakt virkelighed og til en nutidig og relevant kontekst, der rammer ind i deres forståelse af nabolandet som relevant i deres egen livsverden.

Del A

“Sprogklang” og “Hvor går grænsen?”

Temahæftet “Hvor går grænsen?” er udarbejdet specifikt til at facilitere et grænseoverskridende elevsamarbejde ved museumsbesøg nord og syd for grænsen. Materialet byder på såvel opgaver til selve besøget (som ledsages af en museumsformidler) samt tekster og refleksionsopgaver til fasen før besøget og efter besøget.

Målgruppen for dette modelforløb kræver dog, at der gøres en særlig indsats, når det handler om den relationelle dimension i forløbet. Elever i teenagealderen kan have særlig svært ved at “bryde isen” i den situation, hvor de møder jævnaldrende. Derfor er det kraftigt anbefalet, at I skaber en kontakt på elevniveau inden det fysiske møde. (se tips under “Den første kontakt”)

Derudover kan det være afgørende for et vellykket møde, at I afsætter tid, INDEN I går ind til selve museumsbesøget, til aktiviteter, som fokuserer på at lære hinanden at kende, “bryde isen” og giver plads til at se hinanden an. Bemærk, at materialet lægger op til to besøg! Et på Danevirke Museum og et på Historiecenter Dybbøl Banke.

Fællesnævneren

Eleverne arbejder med materialerne hjemmefra, så mødet tager sit udgangspunkt i denne fællesnævner. I forbindelse med dette modelforløb er der i **Del A** taget udgangspunkt i to materialer, som dels kan imødekomme behovet for at bryde isen ved det fysiske møde og dels giver eleverne mulighed for at indgå kompetent i selve museumsbesøget. Disse elementer forberedes og arbejdes med hjemmefra og opleves i fællesskab, når eleverne møder hinanden.

“Sprogklang” & “Hvor går grænsen”

Før mødet	Under mødet	Praktiske tips
<p>Det gode møde Musik er et universelt sprog, og eleverne vil under det første møde opleve, at de her allerede har en fællesnævner, når de kan genkende de samme sange, som de hver især har arbejdet med under forberedelserne til dette forløb. Start med at høre sangen “Klaphat und Lederhosen” fra hæftet “Sprogklang”. I kan nu vælge at arbejde med opgaverne 1–5 som forberedelse. Opgaverne og refleksionen har fokus på fordomme og stereotyper, som lægger sig mere op af Del B i dette forløb, som omhandler identitet i grænselandet. Men set i lyset af at eleverne skal møde hinanden for første gang, kan disse opgaver være med til at skabe en lidt større åbenhed og forståelse for “de andre”.</p> <p>Derudover finder I en opgave, der hedder “Kulturdetektiv”, som er en interview-guide på side 27 i hæftet, som sætter eleverne i stand til at undersøge deres egne kulturelle forhold og efterfølgende de tyske elevers kulturelle forhold. Herigennem kan der efterfølgende reflekteres over ligheder og forskelle mellem elevernes kulturelle referencerammer. Start i forberedelsesfasen med at undersøge jeres egne kulturelle forhold.</p> <p>Museumsbesøget I hæftet er der beskrevet en meget tydelig facilitering af hele forløbet omkring besøget. Materialet omfatter også tekstmateriale, som eleverne læser inden for at få størst muligt udbytte af besøget og giver eleverne mulighed for at indgå kompetent i selve museumsbesøget. Forbered museumsbesøget i henhold til hæftets vejledning.</p>	<p>Bryd isen Inden selve museumsbesøget starter, er det afgørende, at I prioriterer tid til at lære hinanden lidt at kende, griner med hinanden og skaber en god stemning eleverne imellem.</p> <p>Med udgangspunkt i sangen “Klaphat und Lederhosen” kan I nu i fællesskab arbejde med opgaverne 7–9. Derudover kan eleverne nu med udgangspunkt i opgaven “Kulturdetektiv” interviewe hinanden om deres respektive kulturelle baggrunde og reflektere over ligheder og forskelle.</p> <p>Ud med sproget De to hæfter med titlen “Ud med sproget” er udarbejdet med fokus på at etablere en god relation mellem elever i forbindelse med dansk-tyske elevmøder. Her findes såvel en parlor til netop denne situation samt øvelser og aktiviteter til at bryde isen mellem de to elevgrupper.</p>	<p>Planlæg mødet grundigt i god dialog og fællesskab med partnerklassens lærer. Afstem forventninger, og giv plads til at implementere hinandens ideer for at supplere modelforløbet. Lav tydelige aftaler om opgavefordeling.</p> <p>Udvælg, hvilke “ice-breaker”-aktiviteter I vil vælge til jeres elevhold.</p> <p>Husk altid at evaluere efter et afsluttet forløb, møde eller samarbejde med såvel dine elever men også med de involverede lærere. I temahæftet “Hvor går grænsen?” er der elevopgaver til efterfølgende refleksion over besøget, som er oplagte til at indlede en efterbehandling eller evaluering.</p> <p>Transport I kan søge om at få dækket udgifter til transporten ved at søge transportpuljen.</p>

Del B

01 | "I et grænseland"

Målet med undervisningsmaterialet "I et grænseland" er at skabe et oplysnings- og undervisningsmateriale, hvor eleverne kan se sig selv og deres egen historie i den store historie og dermed både kan relatere sig til de historiske og politiske begivenheder og samtidigt aktivt reflektere over deres egen identitet og opfattelse af kulturmødet i grænseregionen. (uddrag fra hæftet "I et grænseland", s.4)

02 | I denne **Del B** sættes fokus på at forstå den historiske baggrund i grænselandet, som har ført til den unikke kultur og de identitetsforhold, vi finder i grænselandet i dag. Efter de to museumsbesøg sammen med deres partnerklasse er eleverne nu forberedt og kan skifte fra et historisk, alment perspektiv og til et mere subjektivt, hvor der arbejdes på, at eleverne opnår en forståelse for begreber som nation, identitet, mindretal og sameksistens og deres betydning i forståelsen af grænselandet men også i forhold til forståelsen af deres egen identitet. Der er tilknyttet en internetside, som kan supplere materialet, hvis man ønsker det: www.ietgrænseland.dk

03 | I arbejdet med hæftet kan der med fordel drages paralleller til elevernes eget møde med de tyske elever i forbindelse med museumsbesøget. Har I valgt at arbejde med opgaverne 7 - 9 fra sangen "Klaphat und Lederhosen" i hæftet "Sprogklang", så kan I passende lave en form for analyse af, hvad eleverne kan udlede af denne øvelse om stereotyper. "Kulturdetektiven" giver ligeledes anledning til at reflektere over og konkludere på forskelle og ligheder mellem de to kulturer og derigennem give anledning til frugtbare og spændende samtaler eleverne imellem.

Afslutning

Har du fået tilskud fra transportpuljen, følger nu slutrapport og afregning. Tag dig også tid til at evaluere dit partnerskab. Hvordan gik projektet, hvordan var opgavefordelingen? Hvordan oplevede du det tysk-danske møde? Var der nogle udfordringer, du ikke havde forventet? Hvad kan gøres bedre? Og hvilke videre planer har du sammen med din partner?

KursKultur-projektet har desuden udarbejdet en vejledning om det dansk-tyske elevmøde, som kan downloades her: <https://www.kulturakademi.de/dk/praxis-tipps/>